Beş Yıl Süren Tedbir ve Mülkiyet

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	24.12.2025	İhlal

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2023/65565	2023/65565	Anayasa m.35, 6216 s.K. m.45, TMK 405, TMK 462

ÖZET

Kısıtlama talebi üzerine taşınmazlara ve banka hesaplarına konulan vesayet tedbir şerhinin yaklaşık beş yıl sürmesi, süresi itibarıyla orantısız bulunarak mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ve manevi tazminata karar verilmiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/bes-yil-suren-vesayet-tedbiri-mulkiyet-aym-2023-65565/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ — BİRİNCİ BÖLÜM KARAR (Başvuru Numarası: 2023/65565) — Karar Tarihi: 24/12/2025

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmazlara ve banka hesabına uygulanan ihtiyati tedbirin uzun sürmesi ve banka hesabındaki paranın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun akıl hastalığı ve mal varlığını kötü yönetimi nedeniyle kısıtlanması 13/7/2018 tarihinde talep edilmiştir. Şanlıurfa 2. Sulh Hukuk Mahkemesi (Mahkeme), başvurucunun taşınmazlarına ve banka hesaplarına vesayet tedbir şerhi işlenmesine 18/7/2018 tarihinde karar vermiştir.

3. Mahkeme, başvurucunun akıl sağlığının yerinde olduğunu ancak kendisinin yaşlılık nedeniyle vasi atanması talebi olduğu gerekçesiyle 22/11/2019 tarihli kararıyla torununu vasi olarak tayin etmiştir. Başvurucunun karara karşı kanun yoluna başvurması üzerine Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi (Daire), davanın esasına etki eden delillerin yeterince toplanmaması ve tarafların iddialarının yeterli şekilde değerlendirilmemesi nedeniyle ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak yeniden karar vermek üzere Mahkemeye göndermiştir.

4. Mahkeme; Daire kararı doğrultusunda yapmış olduğu inceleme sonucunda başvurucunun akıl sağlığının yerinde olduğu, harcamalarının kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesinin mevcut olmadığı, mal varlığını yönetmek konusunda koruma altına alınmasını gerektirir sağlık sorunlarının olmadığının iki farklı kurul raporu ile sabit olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Karar, istinaf incelemesinden geçerek 20/6/2023 tarihinde kesinleşmiştir.

5. Başvurucunun taşınmazları ve banka hesabı üzerindeki tedbirler 19/7/2023 tarihinde kaldırılmıştır.

6. Başvurucu, nihai hükmü 10/7/2023 tarihinde öğrendikten sonra 7/8/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Komisyon, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. İhtiyati Tedbirin Uzun Sürmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucu, taşınmazları ve banka hesapları üzerindeki ihtiyati tedbirin uzun sürmesinden yakınmıştır.

9. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 18/7/2018 tarihinde konulan ihtiyati tedbirin, 19/7/2023 tarihinde kaldırıldığı görülmüştür. Yaklaşık beş yıl süren ihtiyati tedbirin, süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Banka Hesabındaki Paranın Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

12. Başvurucu; bankadaki mevduat hesabına tarımsal destekleme nedeniyle düzenli olarak yatırılan parayı tedbir süresince kullanamadığını, mevduat hesabındaki paranın 1.130.750 TL'ye ulaştığını, bu miktarın enflasyon karşısında değer kaybına uğradığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

14. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında bireysel başvuruda bulunulmadan önce ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Temel hak ihlallerini öncelikle derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılar.

15. Başvuru yollarının tüketilmesi gereğinden söz edilebilmesi için öncelikle hukuk sisteminde, hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişinin başvurabileceği idari veya yargısal bir hukuk yolunun öngörülmüş olması gerekmektedir. Ayrıca bu hukuk yolunun iddia edilen ihlalin sonuçlarını giderici, etkili ve başvurucu açısından makul bir çabayla ulaşılabilir nitelikte olması ve sadece kâğıt üzerinde kalmayıp fiilen de işlerliğe sahip bulunması gerekmektedir.

16. Başvurucunun başvuru yollarının tüketilmesi noktasında kendisinden beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediğinin başvurunun özellikleri dikkate alınarak incelenmesi gerekir. Ancak somut olayın koşulları itibarıyla başvuru yollarının tüketilmesinin yarar sağlamayacağının veya etkili olmadığının anlaşılması hâlinde anılan yollar tüketilmeden yapılan bir başvuru incelenebilir.

17. Somut olayda, başvurucuyla ilgili kısıtlanma talebi üzerine banka hesabına vesayet tedbir şerhi konulmuştur. Mahkeme, dava tarihinden bir yılı aşkın bir süre sonra başvurucunun kısıtlanmasına ve başvurucuya vasi atanmasına karar vermiştir. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan incelemede banka hesabına farklı tarihlerde para girişi olduğu, vasinin ve başvurucunun Mahkemenin izni ile banka hesabındaki parayı sınırlı olarak kullanabildiği anlaşılmaktadır.

18. Başvurucunun, banka hesabındaki paranın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasından şikâyet ederek bir anlamda mal varlığının iyi bir şekilde yönetimi için gereken özenin gösterilmediğinden yakındığı anlaşılmaktadır. İkincillik ilkesi gereğince temel hak ve özgürlüklerin kamu makamlarınca ihlal edildiği iddiasının öncelikle yetkili idari ve yargısal merciler önünde ileri sürülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda başvurucunun dava sırasında mal varlığının daha iyi yönetilmesi için Mahkemeye başvurması, başvurunun reddi hâlinde itiraz yoluyla denetim makamında iddialarını ileri sürebilmesi mümkündür. Öte yandan, başvurucunun mal varlığının yönetiminde gerekli özenin gösterilmemesi nedeniyle zarara uğradığı iddiasını, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun vesayet organlarının sorumluluğuna ilişkin hükümlerine göre vasi veya devlet aleyhine açabileceği davayla ileri sürebilmesi de mümkündür. Başvurucunun iddiaya konu şikâyeti yönünden etkili giderim yolu olarak kabul edilebilecek söz konusu olağan hukuk yolunu tüketmeden bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmaktadır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 500.000 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir. Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 35.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile ilgili olarak yeterli bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. 1. İhtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Banka hesabındaki paranın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. İhtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 35.000 TL manevi tazminatın ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.